

El món i el submon de Sharpe

Text > MIQUEL AGUIRRE

els llibres de Sharpe són com un d'aquells bombons de licor que comencen amb un gust dolç i es rematen amb la fortor agra de l'alcohol. Llegeixes Sharpe amb estrepitosos farts de riure, però quan l'acabes et queda una foscor envoltada de fatalitat. Llegint aquest magnífic llibre de Miquel Martín, amb la complicitat necessària de Montserrat Verdaguer, he entès aquesta duplicitat d'estats d'ànim que sempre em produïa l'obra de l'anglès que va arrelar, finalment, a Llafranc.

Martín no ha elaborat una biografia canònica a la manera dels anglosaxons, d'aquelles que són una profusió acadèmica de notes a peu de pàgina i de buidatge sumari de milers de documents d'arxiu. El que tenim aquí és un llibre que funciona amb els mecanismes d'una novel·la: un personatge central, potent i complex, i uns secundaris que l'acompanyen, el nodreixen i el fan créixer. Unes atmosferes ideals: cases de camp angleses, internats, casernes, suburbis i paisatges africans i hotels de la Costa Brava. Uns personatges i ambients que es van coent enmig d'uns contextos interessants: la societat classista anglesa, l'auge dels feixismes a Europa, la Segona Guerra Mundial, la Sud-àfrica de l'Apartheid i, fins i tot, la Guerra Freda.

Martín ens recorda la tesi central de Sharpe sobre Wilt, «Wilt i Eva soc jo», anant molt més lluny del clàssic «Je suis Madame Bovary» de Flaubert. Perquè tots els llibres de l'anglès són, en definitiva, un crit d'auxili; això sí, farcit d'humor per no resultar tan patètic, i en totes les seves novel·les s'hi poden detectar passatges autobiogràfics i passatgers que han compartit el temps de Sharpe. Així, doncs, Martín ha vist clar que aquesta biografia havia de ser novel·lada. Un text pel qual deambulés un protagonista dels que agraden als autors i als lectors: Sharpe mateix. Una novel·la plena d'escenaris reals que, de tan ben presentats, resulten entre sinistres i commovedors. Només quedava presentar els secundaris, ara sí, sense màscares ni additius: una mare distant, un pare sever i filonazi, els companys d'internat i de regiment, els nefastos policies sud-africans. La galeria és extensa i inquietant.

Enmig de tot això, Martín ha desplegat tot el submon que Sharpe es va haver de construir per submergir-s'hi i poder escapar del món grotesc i paorós que li tocà viure. Va créixer en soledat, i va escriure com una fórmula magistral per respondre a un sistema opressor i injust. Va fer fotos per denunciar les injustícies i alhora per cercar la bellesa. Va establir en el sexe una manera

Miquel Martín i Serra Fragments d'inexistència

Una biografia de Tom Sharpe

Amb la col·laboració de Montserrat Verdaguer



MARTÍN I SERRA, Miquel.

Fragments d'inexistència:

Una biografia de Tom Sharpe.

Barcelona: Navona, 2023. 328 p.

quasi paròdica (i prou alternativa) de trampejar les seves fòbies. Va viatjar i es va enamorar de moltes terres que va conèixer, i va certificar que hi havia altres latituds més perfectes i més amables que la seva Anglaterra natal. I, finalment, es va fer ciutadà adoptiu de Catalunya, un lloc on era factible xerrar amb tothom, menjar sense etiquetes, beure i continuar escrivint.

Llegiu-lo. El llibre val la pena. Llegiu-lo com una novel·la, amb ganes de passar pàgines, d'entendre, de veure món, de ficar el nas a la vida dels altres, de riure una mica, de sentir compassió, i de degustar un deliciós estil, com es degusta una copa de conyac i una presa de xocolata.

El paradís és a Tarruella

Text > JOAQUIM BOHIGAS

En temps de relacions superficials, vet aquí una que dura sis dècades. Manel Camps Bosser (Sabadell, 1957) signa el que la memòria recupera i la recerca amplia sobre els estius d'infantesa i adolescència al veïnat de les Dunes de Torroella de Montgrí. L'autor s'atura, ordena records i els plasma en un text àgil, farcit d'impactes i de noms i cognoms que la lletra conservarà. *Els estius d'or* no és un anecdotari, sinó una porta d'accés, més sociològica que històrica, a conèixer com una família del barri de la Creu Alta de Sabadell vivia les vacan-

ces en els anys seixanta i setanta. El resultat és un relat de vida quotidiana i rituals, de paisatge baix-empordanès verge, de masos i feines agrícoles i ramaderes, de pescadors, i de com la vida ens porta a relacionar-nos, malgrat orígens i propòsits diferents. Un recull d'imatges mentals i físiques d'un temps no tan llunyà relatat amb to melancòlic i d'agraïment.

El text expressa la mirada d'un noi a qui li interessa tot. Rememora la impressió per la tramuntana, «un vent enfollit que s'ho emporta tot i que fa que el paisatge llueixi viu, transpa-

rent», la fascinació per la parla empordanesa i, especialment, l'especificitat local, i per les pujades al Castell. Descriu amb precisió el mas la Terrera, les excursions a la Gola, el descobriment del litoral, els jocs de taula familiars, el primer contacte amb el sexe, les passejades amb la colla, la festa major, la maçada per la mort de l'avi Joan i, per damunt de tot, la brutal transformació de la zona. En efecte, és el moment del turisme internacional, singularment britànic; de les fondes, pensions i hostals i, finalment, dels hotels. De l'esquí nàutic i les discoteques, i de la

La Girona grisa i fosca se'ns va tornar florentina

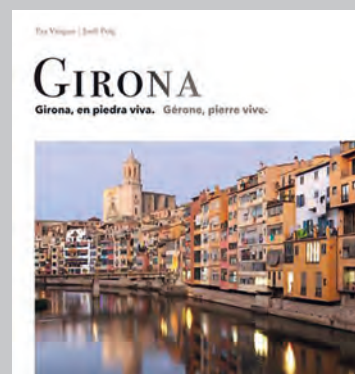
Text > CRISTINA MASANÉS

Com se'ns avisa, «una ciutat tan escrita i pintada [...] fàcilment podria sucumbir als discursos granítics». Per evitar aquesta temptació pètria i perquè la Girona d'avui ja no és aquella entitat boirosa i reclosa que trobem en els llibres que, al llarg del segle xx, han anat fixant la ciutat escrita, calia rellegir-ne els mites. Amb un reconeixement a relators anteriors com Quim Espanyol, Narcís-Jordi Aragó, Antoni Puigverd, Narcís Comadira, Miquel Pàrolí o Jordi Arbonès, *Girona, en pedra viva* interroga amb encert aquesta ciutat «que se'ns tornava florentina» perquè ens mostri la seva «gramàtica pròpia», allò que fa que una cosa «sigui semblant només a si mateixa».

El text, d'Eva Vázquez, està escrit amb una veu admirable, precisa, elegant, escrupolosa, mesurada i abundant alhora. No us espereu un text en voga, de cap manera. Elaborat amb una gran llibertat i una escriptura d'un nivell altíssim, conté subtils operacions textuais. Hi apareix la primera persona, dosificada amb bisturí, però que posa cos i vivència a la pedra; és ple de meravelloses referències a la història de l'art; posa l'ull en la bellesa sense oblidar que aquesta només és possi-

ble si existeix la lletjor; a moments es val de la teoria literària, però, sobretot, desplega reflexions que sobrepassen, amb escreix, el gènere del retrat urbà. Són meditacions sobre la memòria i el pas del temps («La ciutat com a emblema del temps humanitzat», hi llegim), sobre la petitesa i la grandesa («T'has de fer gran per admirar la bellesa petita»), les vivències i els llocs comuns («Els llocs també tenen memòria, saben si aquell dia feia bon temps o refrescava, si hi caminaves animat o consirós»). És la condició de ciutat que fa possible certes formes del pensament? A la manera de George Steiner (que va visitar Girona i va escriure sobre el seu capvespre al Call, com bé recorda Eva Vázquez), hi ha moments que et deixen clavats a la pàgina mentre et porten lluny, pensament enllà.

En paral·lel al text, les fotografies de Jordi Puig, endreçades, netíssimes, honestes i d'una enorme qualitat pictòrica, operen de manera semblant. Sense posar-se l'un al servei de l'altre (ni el text explica les imatges, ni aquestes il·lustren les paraules), mostren una profunda afinitat creativa. També en el treball fotogràfic hi trobem operacions precises que cal saber llegir. I



VÀZQUEZ, Eva; PUIG, Jordi.
Girona, en pedra viva.
Barcelona: Triangle Postals, 2023.

és que, al costat de la monumentalitat de Sant Feliu, Jordi Puig hi fotografia la treballadora de la neteja que en té cura. En lloc del Teatre Municipal un dia d'estrena, prefereix retratar els que hi treballen en una sessió d'assaig. O se'n va al barri obrer de Sant Narcís, o reproduïx personatges estimats a la ciutat sense dir-ne el nom... i així continua en un llarg tràveling fotogràfic per carrers i places. Era Godard qui assegurava que tot tràveling conté un posicionament moral? Si parlem de fotografia, com és el cas, hauríem de parlar d'enquadrament. És aquest «enquadrament moral» i aquest exercici de la memòria steineriana el que, en una combinatòria sàvia, t'acaba encomanant *Girona, en pedra viva*. Com si la ciutat s'hagués esperat o hagués perdurat per ser escrita i fotografiada pel tàndem Eva Vázquez i Jordi Puig. Gaudiu-ne, és un gran llibre.

popularització del submarinisme. Es construeix molt i amb celeritat, amb promotors locals i forans. El Miramar, el Panorama i l'Artit són «exemples de construccions que van impulsar el desenvolupament del poble».

En aquesta època, l'Estartit esdevé un dels punts d'oci nocturn destacats de la Costa Brava. Hotels com el Coral, el Miramar, el Català o el Garbí adequen pistes de ball. Locals com el Custard Beast, el Gènesis, el Marokko o el Saint-Trop, assaig de la *disco-catedral* Tiffany's de Platja d'Aro, reuneixen els joves de fora i els d'aquí. Exercien la mateixa atracció els fords i chevrolet de color gris o beix clar i matrícula militar que pertanyien a

la marina de l'estació Loran. Els turistes britànics i els funcionaris nord-americans «dotaven l'Estartit d'un ambient peculiar amb la seva presència i activitats».

D'altra banda, malgrat que no n'és la intenció, fixa la història del veïnat, que es va desenvolupar, a principis dels seixanta, a iniciativa de l'empresari Martí Marcet a la cruïlla del camí Vell de Torroella a l'Estartit. Inicialment, no tenia carrers i estava situat, literalment, al mig del camp. Tres famílies sabadellenques, una de les quals era la de Camps Bosser, van ser-ne els primers compradors. L'autor en reclama, a l'epíleg, la municipalització «una vegada i per sempre».



CAMPS BOSSER, Manel.
Els estius d'or. Sabadell: Manel Camps Bosser, 2023. 189 p.